УДК 347.4

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-2\(4\)-41-53](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-2(4)-41-53)

Гуйван Петро Дмитрович кандидат юридичних наук, професор, заслужений юрист України, Полтавський інститут бізнесу, вул. Сінна, 7, м. Полтава, 36000, <https://orcid.org/0000-0003-3058-4767>

ЗНАЧЕННЯ ТА ПРАВОВА СУТНІСТЬ ГАРАНТІЙНОГО СТРОКУ

Анотація. Дана стаття присвячена дослідженню актуального наукового питання про цивільно-правові гарантійні строки у матеріальних зобов'язаннях. Доводиться, що гарантійні строки встановлені для забезпечення якості товару та реалізації можливості виявити недоліки та їх зафіксувати, в тому числі шляхом повідомлення боржника про це. Сутність цього строку як періоду гарантування якості продукції, робіт та послуг полягає у тому, що продавець чи виробник гарантує не лише наявність у товарі необхідних якостей, але і його надійність у використанні протягом певного періоду. Одночасно, гарантійні строки мають ще одне юридичне призначення: лише упродовж їхньої тривалості може бути виявлено недолік товару чи роботи, який матиме наслідком можливість пред'явлення в подальшому охоронно-правової вимоги, пов'язаної з усуненням негативних наслідків, в тому числі і у судовому порядку. Таке подвійне призначення гарантійних строків робить їх унікальними та дозволяє в науковій літературі не виправдано змішувати регулятивні функції щодо дотримання умов гарантії з охоронними – які виникають у разі виявлення правопорушення. Автор в своїй роботі доводить, що етап усунення недоліків товару, роботи чи послуги перебуває поза межами гарантійного регулятивного зобов'язання і не охоплюється тривалістю відповідних строків. Відтак, гарантійні строки є преклюзивними в тому сенсі, що вчинення дій з виявлення дефектів спричиняє виникнення нових охоронних прав у управленого суб'єкта, в тому числі – позовного домагання. В зв'язку з цим законодавець саме з виявленням недоліків, зазвичай, пов'язує початковий момент перебігу позовної давності. Поскілки гарантійний строк це час здійснення регулятивних прав та обов'язків, він не може опосередковувати реалізації охоронних прав особи. Відтак, охоронне правовідношення, пов'язане з вимогою про усунення виявлених недоліків чи інше припинення порушення, реалізуються вже поза межами даного періоду. Адже, здійснення закладених до суб'єктивного права повноважень, що обмежуються тривалістю даного присічного строку, відбулося своєчасно – дефект виявлений, тож гарантійний строк в момент виявлення припинив свій перебіг. Особлива увага в статті приділена порядку фіксації фактів виявлення недоліків. Тому, що це впливає на можливість реалізації гарантійного права, і від моменту виявлення недоліків починається охоронно-

правове відношення та обчислення тривалості позовного домагання, тобто з цього часу у особи виникає право на позов. Якщо недоліки виявлені протягом гарантійного строку, охоронна вимога є законною, навіть якщо вона не пред'явлена до закінчення даного строк. В роботі надані окремі пропозиції автора щодо коригування та уточнення чинного законодавства у досліджуваній царині.

Ключові слова: гарантійний строк, регулятивне та охоронно правовідношення, виявлення дефектів товару.

Guyvan Petro Dmytrovych Candidate of Law Sciences, Honored Lawyer of Ukraine Professor, Poltava Institute of Business, Sinna St., 7, Poltava, 36000, <https://orcid.org/0000-0003-3058-4767>

THE SIGNIFICANCE AND LEGAL ESSENCE OF THE WARRANTY PERIOD

Abstract. This article is devoted to the study of current scientific issues of civil warranty periods in material obligations. It is proved that the warranty period is set to ensure the quality of the goods and the implementation of the ability to identify defects and fix them, including by notifying the debtor. The essence of this period as a period of guaranteeing the quality of products, works and services is that the seller or manufacturer guarantees not only the presence of the necessary qualities in the product, but also its reliability in use over a period of time. At the same time, the warranty period has another legal purpose: only during their duration can be found a defect in goods or work, which will result in the possibility of further protection of legal requirements related to the elimination of negative consequences, including in court order. This dual purpose of the warranty period makes them unique and allows in the scientific literature to unjustifiably confuse the regulatory functions of compliance with the terms of the guarantee with protective - which arise in the event of a violation. The author proves in his work that the stage of eliminating the defects of the goods, works or services is outside the scope of the warranty regulatory obligation and is not covered by the duration of the relevant period. Therefore, the warranty period is preclusive in the sense that the actions to identify defects lead to the emergence of new protection rights in the managed entity, including - claims. In this regard, the legislator usually connects the initial moment of the statute of limitations with the identification of shortcomings. As the warranty period is the time of exercising regulatory rights and obligations, it cannot mediate the exercise of a person's protection rights. Therefore, the protective legal relationship related to the requirement to eliminate the identified deficiencies or other cessation of the violation is realized outside the period. After all, the exercise of the powers inherent in the subjective right, limited by the duration of this cut-off period, took place in a timely manner - the defect was detected, so the warranty period at the time of detection

ceased to exist. Particular attention in the article is paid to the procedure for recording the facts of detection of deficiencies. Because it affects the possibility of realization of the guarantee right, and from the moment of detection of shortcomings begins the protection and legal relationship and the calculation of the duration of the claim, ie from that time the person has the right to sue. If the defects are found during the warranty period, the protection claim is legal, even if it is not presented before the expiration of this period. The paper presents some suggestions of the author to adjust and clarify the current legislation in the study area.

Keywords: warranty period, regulatory and protective legal relationship, detection of product defects.

Постановка проблеми. Розвиток правової науки виявив серйозну роль, котру грає час у сучасних цивільних відносинах, формуючи їх визначеність та стабільність, забезпечуючи конкретність обсягів прав та обов'язків учасників цивільного обігу, гарантуючи їхню дисциплінованість. Актуальність темпоральних питань для юридичної науки впливає, в першу чергу, з того, що всі об'єкти вивчення та регулювання (правовідносини) розвиваються в часі, мають динамічний характер. Відтак, їхня тривалість відноситься до тих параметрів, які визначають та формують юридичну природу того чи іншого правового явища. Регулювання строків є традиційним правовим механізмом, що має притаманний лише йому спосіб впливу на перебіг взаємин у соціумі, що мають правове оформлення.

Законодавство України та інших держав встановлює спеціальні строки, які прийнято називати гарантійними. Дані періоди часу з огляду на їхню специфіку та неоднозначну юридичну сутність відносяться до тих темпоральних характеристик суб'єктивного права, стосовно оцінки яких наразі не напрацьовано єдності підходів. Протягом тривалого часу у даній полеміці було зламано багато списів, але позиції науковців залишаються протилежними. Єдине, в чому сходяться дослідники питання, це те, що гарантійний строк є специфічним різновидом часу здійснення суб'єктивного права. Різноманітність викликає навіть такий концептуально визначальний чинник, як віднесення даних періодів до регулятивних чи охоронних строків. Розбіжності у оцінках значною мірою викликані різним тлумаченням науковцями правового змісту гарантійного відношення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У цивілістиці, котра є однією з наук, що надає правове регулювання суспільних взаємин, існує багато досліджень, пов'язаних з темпоральним впливом на встановлення, здійснення, захист суб'єктивних матеріальних прав особи. Достатньо навести лише праці І.Є. Енгельмана, О.Л. Боровиковського, М.А. Гурвича, М.Д. Пленюка, Т. Вахонєвої, В.П.Грибанова, Є.А.Крашеніннікова, О.О. Красавчикова, К.Ю.Лебедевої та інших.Разом з тим, акценти переважно робилися та продовжують робитися на дослідженні лише тих інститутів, котрі мають

нормативне закріплення у Цивільному кодексі. Так, у літературі досить серйозно обговорюються проблеми позовної давності, останнім часом приділяється більше уваги відновленому інституту набувальної давності. В той же час, інші питання залишаються менш вивченими, ціла низка з них продовжує бути дискусійними. Так, потребують глибокого теоретичного аналізу, зокрема, такі напрямки, як визначення правової природи гарантійних цивільних строків, напрацювання єдиних закономірностей їх правового регулювання, значення конкретного терміну в межах тривалості строку, виходячи з їхньої сутності та правової мети застосування. Суперечливим є законодавство та наукова думка стосовно питань цільового впливу часу на конкретні властивості товару і суб'єктивні цивільні права регулятивного чи охоронного змісту, що виникають у сторін правовідношення в зв'язку з забезпеченням належної якості та виконанням відповідного гарантійного зобов'язання. Наразі у наукових працях переважно відбувається дублювання та відтворення темпоральних правових концепцій ще понад півстолітньої давнини, попри те, що окремі їх положення вже відверто застарілі та не відповідають реальній сутності сучасних матеріальних взаємодій. Калейдоскопічна розкиданість у актах різного рівня та спрямування нормативних положень, що стосуються темпорального правового регулювання гарантійних відносин, часто не пов'язаних одне з одним, а іноді і суперечливих, призводить до спотворення юридичної сутності деяких відносин, безпідставного зменшення чи розширення обсягу матеріальних прав та неоднозначного правозастосування. Детальне вивчення даних проблемних питань є метою даної наукової праці.

Виклад основного матеріалу. Одним з вагомих темпоральних критеріїв, який стосується не одного, а багатьох інститутів у системі зобов'язального права, виступає тривалість гарантійного зобов'язання [1, с. 366]. Такі відносини характерні не тільки для купівлі-продажу, вони мають місце при підряді, майновому наймі, можуть встановлюватися при наданні послуг тощо. Гарантійні строки встановлені для забезпечення якості товару та реалізації можливості виявити недоліки та їх зафіксувати, в тому числі шляхом повідомлення боржника про це. Сутність цього строку як періоду гарантування якості продукції, робіт та послуг полягає у тому, що продавець чи виробник гарантує не лише наявність у товарі необхідних якостей, але і його надійність у використанні протягом певного періоду [2, с. 165]. Постачальник (виробник) гарантує якість товарів у цілому. Гарантійний строк на комплектуючі вироби і складові частини вважається рівним гарантійному строку на основний виріб, якщо інше не передбачено договором або стандартами (технічними умовами) на основний виріб (ч. 5 ст. 269 ГКУ).

Разом з тим, гарантійні строки мають ще одне юридичне призначення: лише упродовж їхньої тривалості може бути виявлено недолік товару чи роботи, який матиме наслідком можливість пред'явлення в подальшому

охоронно-правової вимоги, пов'язаної з усуненням негативних наслідків, в тому числі і у судовому порядку. Так, ч. 3 ст. 680 ЦКУ вказує, що коли на товар встановлено гарантійний строк, покупець має право пред'явити вимогу у зв'язку з недоліками товару, які були виявлені протягом цього строку. Якщо на комплектуючий виріб встановлено гарантійний строк меншої тривалості, ніж на основний виріб, покупець має право пред'явити вимогу у зв'язку з недоліками комплектуючого виробу, якщо ці недоліки були виявлені протягом гарантійного строку на основний виріб. Якщо на комплектуючий виріб встановлено гарантійний строк більшої тривалості, ніж гарантійний строк на основний виріб, покупець має право пред'явити вимогу у зв'язку з недоліками товару, якщо недоліки у комплектуючому виробі виявлені протягом гарантійного строку на нього, незалежно від впливу гарантійного строку на основний виріб. Такий же підхід міститься і у Господарському кодексі: стандартами, технічними умовами або договором щодо товарів, призначених для тривалого користування чи зберігання, можуть передбачатися більш тривалі строки для встановлення покупцем у належному порядку недоліків (гарантійні строки). Сторони можуть погодити в договорі гарантійні строки більш тривалі порівняно з передбаченими стандартами або технічними умовами (ст. 269 ГКУ).

Але вказані дві іпостасі гарантійного строку перебувають у певному протиріччі. Адже, перша з них стосується регулятивної функції цивільного темпорального виміру, тоді як друга – охоронної. А цивільний строк, як відомо, одночасно не може бути і регулятивним, і охоронно-правовим. Тож спершу спробуємо розібратися, яке право реалізується протягом гарантійного строку: регулятивне чи охоронне, що виникло з порушення? Власне, у законі не вказується на практичне призначення гарантійного строку, його юридична сутність встановлюється опосередковано через повноваження набувача неякісного товару [3, с. 314]. Більшість дослідників даного питання вважає, що у нашому цивільному законодавстві термін «гарантія» використовується в подвійному значенні, як спосіб забезпечення виконання зобов'язання (ст. 560 ЦКУ), та як строк, протягом якого продавець товару зобов'язується забезпечити його належні характеристики (ст. 675 ЦКУ).

Звісно, гарантійні строки в літературі прийнято пов'язувати з гарантією належної якості товарів, виконаних робіт тощо. Вказані періоди визначаються у зобов'язаннях, пов'язаних з купівлею-продажем, наданням послуг, підрядом, до складу яких у вигляді суттєвої умови входить обов'язок продавця товару (в широкому розумінні даного терміну) надати покупцеві якісний товар. Дійсно, наявність гарантії якості та її тривалість є характеристикою якісних параметрів товару та впливає на його цінність. Як правило, протягом такого строку продавець товарів чи робіт гарантує покупцеві надійну якість переданого чи виконаного протягом певного часу. Саме в цьому більшість науковців вбачає юридичне значення гарантійних строків: протягом вказаного часу управнена

особа може здійснювати своє право на якісну та безвідмовну службу речі. Після спливу гарантійного строку таке право припиняється, йому вже не буде кореспондувати обов'язок зобов'язаної особи забезпечувати належну якість об'єкта цивільного права.

У більш широкому сенсі до гарантійних правовідносин також відносять такі, що виникають у зв'язку з тривалістю пільгового чи безкоштовного технічного, юридичного, консультаційного обслуговування тощо. Утім, останні відносини фактично є зобов'язаннями з надання послуг, а строк їхньої дії відображає тривалість такого зобов'язання, тому у вказаних випадках він не охоплюється класичною сутністю гарантійних взаємин.

У багатьох наукових працях, присвячених даному питанню, акцентується увага, в першу чергу, на поручницькій функції гарантії [4, с. 5-6]. Гарантія якості розглядається як порука продавця чи виробника за доброякісність виробу, його безвідмовність у роботі [5, с. 53]. При цьому дієвість такої поруки виявляється лише у зв'язку з певними цивільно-правовими відносинами, що виникали з приводу згаданих речей. Дослідники даного питання переважно визначають вказані строки як період дії гарантії якості товару, проміжки часу, протягом яких гарант, відповідальний за належну якість товару, приймає на себе підвищене зобов'язання перед особою, котрій така гарантія надана, час, протягом якого гарантується відповідність товару певним вимогам [6, с. 353]. Дана характеристика гарантійного строку як періоду «поруки» гаранта-продавця товару за його належну якість по суті встановлює тривалість регулятивного зобов'язання щодо надання товару належної якості (наприклад, передбаченого у ст. 673 ЦКУ), позаяк вона розкриває стимулююче значення даного строку як періоду існування обов'язку продавця забезпечити відповідність товару вимогам законодавства чи умовам договору стосовно його придатності для належного використання.

З урахуванням викладеного у літературі були виказані думки стосовно сутності гарантійного правовідношення, згідно з якими гарантійний строк є виключно часом поруки продавця за відсутність недоліків в проданій речі на певний період. А.А.Головко прямо ототожнює таке поручництво з гарантією. Автор також зазначає, що зі спливом гарантійного строку відповідальність продавця відпадає [7, с. 8]. Питання про якість товару, в тому числі результату виконаної роботи, наданої послуги, може розглядатися як у площині його відповідності вимогам щодо придатності для звичайного використання (в цьому разі йдеться про відповідність товару нормативно встановленим вимогам, передбаченим відносно його конструкції, порядку виготовлення тощо, стандартами та іншими подібними актами) так і у площині відповідності товару своєму призначенню протягом певного часу після його передачі покупцеві. Саме останній аспект, як вважають окремі науковці, слід кваліфікувати як

юридичну складову¹ умови про якість, для забезпечення дієвості якої і запроваджено гарантійний строк.

Відтак, гарантійні строки є преклюзивними в тому сенсі, що вчинення дій з виявлення дефектів спричиняє виникнення нових охоронних прав у управленого суб'єкта, в тому числі – позовного домагання. В зв'язку з цим законодавець саме з виявленням недоліків, зазвичай, пов'язує початковий момент перебігу позовної давності. Такий же підхід законодавця і до ситуацій, коли за договором купівлі-продажу відсутні строки гарантії якості товару. З цієї точки зору передбачені статтею 680 ЦКУ періоди для виявлення недоліків і пред'явлення вимоги у зв'язку з недоліками проданого товару нічим не відрізняються від гарантійних.

З огляду на викладене вище суттєвого значення набуває порядок фіксації фактів виявлення недоліків. І не тільки тому, що це впливає на можливість реалізації гарантійного права, оскільки здійснення такого права не є обов'язковим. Більш важливо, що від моменту виявлення недоліків починається охоронно-правове відношення та обчислення тривалості позовного домагання, тобто з цього часу у особи виникає право на позов. Ми не можемо погодитися з тезою, що зі впливом гарантійного строку неможливо застосувати спеціальні способи захисту порушеного суб'єктивного регулятивного права на отримання якісного товару в зв'язку з виявленням прихованих недоліків, незалежно від того, виявлені такі недоліки протягом дії гарантії якості, чи ні [8, с. 117]. Якщо недоліки виявлені протягом гарантійного строку, охоронна вимога є законною, навіть якщо вона не пред'явлена до закінчення даного строку.

У принципі, якщо уповноважений суб'єкт пред'явить позовну вимогу через тривалий час після збігу гарантійного строку, то іноді стає важливим встановлення моменту виявлення дефекту в межах гарантійного строку. Відтак, позивач не позбавлений можливості доводити у суді усіма належними засобами доказування реальний момент такого виявлення. Разом з тим, суд при розгляді спору в результаті аналізу матеріалів справи може встановити, що недоліки проданого товару виявлені після встановлених строків. Йдеться про ті ситуації, коли недоліки позбавляють особу можливості використовувати річ за її функціональним призначенням, відтак їх не можна було не помітити відразу. Тоді неважко, встановивши момент фактичного припинення користування цим товаром, визначити час фактичного виявлення дефекту. Як відомо, позовне домагання за вимогами у зв'язку з недоліками проданого товару починається від дня виявлення недоліків у межах строків, встановлених статтею 680 ЦКУ. Тож, якщо момент усвідомлення факту дефектності перебуває на часовій відстані від дати пред'явлення позову більший, ніж позовна давність за відповідними вимогами, суд може відмовити у задоволенні позову з огляду на пропуск давнісного строку. Дещо інші наслідки настануть, коли недолік товару,

¹ На відміну від попередньої, що має технічний характер.

роботи чи послуги буде виявлено після спливу гарантійного періоду. В такому разі суд також має відмовити у позові, але вже за відсутності у кредитора права на позов.

Після виявлення дефектів протягом гарантійних строків настає охоронне правовідношення, яке за вибором носія права може реалізуватися у форматі державного юрисдикційного примусу чи без такого – добровільно. Дане охоронне відношення, звісно, включає і обов'язок зобов'язаної особи виконувати вимогу. Така вимога може бути направлена боржникові у якості письмового документу. Але момент пред'явлення гарантійної вимоги не має вирішального значення для можливої реалізації охоронного права (у тому числі і позовного), позаяк воно виникло від часу виявлення дефекту. З іншого боку, повторимо, виявлення недоліків поза межами гарантійного строку не тільки не породжує права на пред'явлення гарантійної вимоги, але й взагалі унеможлиблює захист порушеного права, у тому числі і шляхом позовного домагання. З урахуванням викладеного можемо дійти наступного висновку: у разі виявлення прихованого недоліку упродовж гарантійного періоду виникає матеріальне право на позов, в той час як невиявлення таких недоліків протягом гарантійного строку так як і їх виявлення після його закінчення не породжує охоронного повноваження

Поскілки гарантійний строк це час здійснення регулятивних прав та обов'язків, він не може опосередковувати реалізації охоронних прав особи. Відтак, [9, с. 340-342] охоронне правовідношення, пов'язане з вимогою про усунення виявлених недоліків чи інше припинення порушення, реалізуються вже поза межами даного періоду. Адже, здійснення закладених до суб'єктивного права повноважень, що обмежуються тривалістю даного присічного строку, відбулося своєчасно – дефект виявлений, тож гарантійний строк в момент виявлення припинив свій перебіг. А добровільне чи за рішенням суду виконання вимог правоволодільця, які виникли від цього моменту, відбуваються вже в межах охоронно-правових взаємин. З огляду на сказане, викликає серйозні зауваження офіційне визначення гарантійного строку, котре міститься у ст. 1 Закону України «Про захист прав споживачів»: це строк, протягом якого виробник (продавець, виконавець або будь-яка третя особа) бере на себе зобов'язання про здійснення безоплатного ремонту або заміни відповідної продукції в зв'язку з введенням її в обіг. В юридичній літературі справедливо було підмічено, що дане формулювання кардинально відрізняється від других визначень гарантійного строку, приведених як у цьому ж законі, так і в інших законах України [1, с. 366].

Так, Цивільний кодекс України кваліфікує гарантійний строк як період, протягом якого продавець гарантує якість товару (ч. 2 ст. 675 ЦКУ). Та й у самому «споживацькому» законі теж знаходимо дані протиріччя. Скажімо, у ч. 1 ст. 7 Закону України «Про захист прав споживачів» вказується, що виробник (виконавець) забезпечує належну роботу (застосування, використання)

продукції протягом гарантійного строку, встановленого нормативно-правовими актами, нормативними документами чи договором. І тут мова йде не просто про відмінності у формальних характеристиках одного й того ж строку. Насправді відбувається абсолютно невинуватене змішування різних за сутністю явищ, котрі не можуть охоплюватися одним і тим же періодом, але за законом такий абсурд має місце. Так у ст. 1 Закону України «Про захист прав споживачів» упродовж гарантійного строку відбувається усунення виявлених недоліків товару, тобто виконання охоронно-правового обов'язку, тож і період для відповідних дій має охоронний характер. Тоді як у ст. 7 цього ж акту гарантійному строку надається значення регулятивного: він опосередковує тривалість реалізації регулятивного права на використання якісного товару.

З урахуванням викладених міркувань пропонується змінити правову дефініцію, викладену у ч. 1 ЗУ «Про захист прав споживачів», на наступну: гарантійним є строк, протягом якого продавець, наймодавець, підрядник, надавач послуг тощо гарантує якість продукції (товару). У разі виявлення протягом гарантійного строку недоліків продукції (товару), виробник (продавець, виконавець або пов'язана з ними третя особа) зобов'язані здійснити безоплатний ремонт або заміни відповідної продукції в зв'язку з введенням її в обіг.

Отже, строк гарантії – це, з одного боку, час для реалізації повноваження особи щодо дотримання належної якості товару (у широкому розумінні даного терміну), а з іншого, - період для виявлення дефектів товару, що тягне (є необхідною передумовою) виникнення нового охоронно-правового відношення, тоді як позовна давність це період реалізації закладеного в даному відношенні домагання. Відтак, не можна погодитися з висловленою в доктрині думкою про надання охоронного характеру гарантійним строкам, та порівнянні їх у цьому відношенні із претензійними. Мовляв, у межах як гарантійних, так і претензійних строків відбувається реалізація закладеного в охоронному суб'єктивному праві повноваження вимагати належної поведінки від зобов'язаної особи (осіб) [10, с. 15]. Насправді ці темпоральні виміри кардинально відрізняються один від іншого. Гарантійний строк не є періодом часу, протягом якого покупець може вимагати усунення недоліків чи пред'являти інші претензії, пов'язані з неналежною якістю товару. Упродовж його тривалості відбувається здійснення регулятивного повноваження, котре протікає у рамках належної добровільної поведінки контрагентів [11, с. 114]. Власне, про регулятивний характер гарантійних строків окремі науковці вказували й раніше, але вони не виділяли їхню подвійну сутність, розглядаючи дані періоди або лиш як період ручательства за належну якість [12, с. 37], або як час для виявлення недоліків [13, с. 13-14].

З другого боку, претензійні строки починають свій перебіг та спливають лише за умови порушення регулятивного права [14, с. 10]. Строк для пред'явлення претензій є часом для вчинення певної дії уповноваженою

особою, в результаті якої її охоронна вимога буде добровільно виконана і зобов'язання припиниться, або не виконана, і це за обов'язковості претензійної процедури (як необхідний юридичний факт) створить фактичний склад для виникнення права на позов до транспортної організації. Якщо ж дотримання претензійної процедури не є обов'язковим (що наразі і зафіксовано у відповідних актах чинного українського законодавства), то добровільна реалізація чи нереалізація охоронного повноваження в межах її застосування не пов'язані з перебігом тривалості позовного домагання, що може спливати паралельно. Інакше кажучи, претензійний строк поглинається позовною давністю, чого немає при перебігові гарантійних періодів.

Слід також зазначити, що, всупереч усталеній цивілістичній традиції, цілком очевидно, що в результаті виявлення протягом гарантійного строку прихованих недоліків отримують можливість судової реалізації не тільки спеціальні вимоги, вказані у ст. 678 ЦКУ, а й інші охоронні повноваження. Зокрема, виявивши дефект товару, особа може пред'явити позовну вимогу про відшкодування нанесених цим збитків (шкоди) як разом з вимогою про заміну речі, так і без неї. Чи поширюється на випадки пред'явлення позову про відшкодування збитків (шкоди) правило про те, що перебіг позовної давності починається від моменту виявлення прихованого дефекту в межах гарантійного чи іншого строку для їх виявлення? Аналіз чинної нормативної бази показує, що дане питання не зовсім узгоджене, та детальне дослідження сутності деліктних взаємин дозволяє дати ствердну відповідь на означене питання.

Ще одна проблема, яка стосується гарантійного періоду, полягає в наступному. Як, вказується у літературі, однією з функцій гарантійного строку є опосередкування тривалості дії регулятивного права особи на якість товару, котру повинен забезпечувати боржник. Дотримання належної якості речі, роботи, послуги тощо та відповідність їх встановленим вимогам упродовж певного періоду становить зміст обов'язку останнього. Якщо у період дії такого зобов'язання товар виявиться дефектним і цим буде заподіяна шкода, то вона підлягає відшкодуванню. Натомість, шкода, завдана особі товаром, що став неякісним після спливу гарантійного строку, здавалося б відшкодуванню не підлягає. Такий підхід повністю узгоджується із сутністю гарантійного строку як тривалості дії регулятивного зобов'язання щодо забезпечення тривалості якісних характеристик товару. Однак, у параграфі 3 глави 82 ЦКУ чомусь у якості чинника, що визначає строк нанесення шкоди неякісним товаром, що є нерухомим майном, результатами робіт або послугами, яка має відшкодовуватися, не вказується гарантійний строк. Він замінений на строк придатності товару, результату роботи чи послуги (ч. 1 ст. 2111 ЦКУ), що взагалі заплутало ситуацію.

Чинне законодавство України встановлює особливі механізми обчислення перебігу гарантійних строків, зокрема, початкового його терміну та порядку його подовження та переривання у якості спеціального правила. Так, згідно з

ст. 676 ЦКУ гарантійний строк починається з моменту передання товару покупцеві, якщо інше не встановлено договором купівлі-продажу. Гарантійний строк на комплектуючий виріб дорівнює гарантійному строку на основний виріб і починає спливати одночасно з ним. Гарантійний строк, встановлений договором купівлі-продажу, продовжується на час, протягом якого покупець не міг використовувати товар у зв'язку з обставинами, що залежать від продавця, до усунення їх продавцем. Гарантійний строк продовжується на час, протягом якого товар не міг використовуватися у зв'язку з виявленими в ньому недоліками, за умови повідомлення про це продавця в порядку, встановленому статтею 688 Цивільного кодексу. У разі заміни товару (комплектуючого виробу) неналежної якості на товар (комплектуючий виріб), що відповідає умовам договору купівлі-продажу, гарантійний строк на нього починає спливати з моменту заміни. За приписом ст. 269 ГКУ гарантійний строк експлуатації обчислюється від дня введення виробу в експлуатацію, але не пізніше одного року з дня одержання виробу покупцем (споживачем), а щодо виробів народного споживання, які реалізуються через роздрібну торгівлю, - з дня роздрібного продажу речі, якщо інше не передбачено стандартами, технічними умовами або договором. Гарантійний строк придатності та зберігання товарів обчислюється від дня виготовлення товару.

Таким чином, з викладеного можна зробити певні **висновки**. Пропонується більш широке законодавче охоплення поняття гарантійного чи іншого подібного строку, як проміжку часу для виявлення прихованих недоліків товарів, послуг і результатів робіт. Можна погодитися з думкою, що відповідальність за недоліки в будь-якому вигляді має наступати, якщо ці недоліки виявлені протягом розумного (в тому числі гарантійного) строку, інакше продавець товару мусив би відповідати за ті дефекти, що виникають в процесі зносу товару протягом його експлуатації. Саме в цьому має проявлятися функція гарантійного строку стосовно обмеження відповідальності особи, що гарантує якість, певними періодами часу. З огляду на викладене правові акти, що визначають строки відповідальності продавця товару за його якість, мають бути приведені до певного спільного знаменника.

Література:

1. Пленюк М.Д. Гарантійні строки у підрядних договірних відносинах // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті В.П. Маслова «Актуальні проблеми цивільного, житлового та сімейного законодавства», 25 лютого 2011р. Харків, 2011. С. 365-368.
2. Алфьорова Т.М. Гарантійний строк як різновид строку здійснення цивільних прав. Юридична осінь 2010 року: зб. тез доп. та наук. повідомл. учасн. всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та здобувачів (23-24 листоп. 2010 р.) / Х. : Нац. юрид. акад. України, 2010. С. 165-167.
3. Вахонєва Т. Особливості застосування гарантійних строків за цивільним законодавством України. Держава і право. К., 2004. Вип. 25. С.313-318.

4. Єсіпова Л. О. Гарантія у цивільному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03/ Одеська національна юридична академія. Одеса, 2006. 20 с.
5. Красавчиков О.А. Генетическая модель гарантийного обязательства. Качество продукции, стандартизация и право // *Сб. докладов Европейского симпозиума по юридической ответственности за качество продукции*. М., 1982 С. 51-58.
6. Гражданское право: учебник/ под ред.. Ю.К.Толстого, А.П.Сергеева. – 4-е изд. , перераб. и доп. М.: Велби, 2002. Ч.1. 722 с.
7. Головкин А.А. Действие исковой давности в советском гражданском праве. Автореф. дисс. канд.. юрид. наук. Харьков. 1953. 14 с.
8. Лебедева.К.Ю Исковая давность в системе гражданско-правовых сроков. Дисс. канд. юрид. наук. Томск, 2003. 243 с.
9. Гуйван П.Д. Теоретичні питання строків у приватному праві: монографія. Харків: Право, 2014. 632 с.
10. Беджаше Л.К. Институт исковой давности в механизме принудительной защиты субъективных гражданских прав. Дисс. ... канд. юрид. наук. Краснодар, 2004. 228 с.
11. Бахчисарайцев Х.Э. Правила о гарантийных сроках и повышение качества промышленной продукции./ *Советское государство и право*. 1963. № 1. С. 114-118.
12. Садиков О. Гарантийные обязательства в гражданском праве. *Хозяйство и право*. 2004. № 9. С. 31-41.
13. Жгунова А.В. Сроки в советском гражданском праве. Автореф. дисс. ... канд.. юрид. наук. – Свердловск, 1971. 19 с.
14. Рапопорт Я.И. Давностные сроки в обязательствах по грузовым железнодорожным перевозкам . Харьков, 1959. 75 с.

References:

1. Pleniuk M.D. (2011). *Harantiini stroky u pidriadnykh dohovirnykh vidnosynakh*. [Warranty periods in contractual relations]. *Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoi pamiati V.P. Maslova «Aktualni problemy tsyvilnoho, zhytlovoho ta simeinoho zakonodavstva» - Proceedings of the international scientific-practical conference dedicated to the memory of V.P. Maslov "Current issues of civil, housing and family law"*. (pp. 365-368). Kharkiv, 2011. [in Ukrainian].
2. Alforova T.M. (2010). *Harantiinyi strok yak riznovyd stroku zdiisnennia tsyvilnykh prav*. [Warranty period as a kind of term of civil rights]. *Yurydychna osin 2010 roku: zbirnyk tez dopovidei ta naukovykh povidomlen uchashnykh vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii molodykh uchenykh ta zdobuvachiv (23-24 lystop. 2010 r.) - Legal Autumn 2010: collection of abstracts of reports and scientific reports of participants of the All-Ukrainian scientific-practical conference of young scientists and applicants (November 23-24, 2010)*. (pp. 165-167). Kharkiv. 2010. [in Ukrainian].
3. Vakhoniev T. (2004). *Osoblyvosti zastosuvannia harantiinykh strokiv za tsyvilnym zakonodavstvom Ukrainy*. [Features of the warranty period under the civil law of Ukraine]. *Derzhava i pravo. - State and law*, 25, 313–318. [in Ukrainian].
4. Yesipova L. O. (2006). *Harantiia u tsyvilnomu pravi*. [Guarantee in civil law]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odeska natsionalna yurydychna akademiia. Odesa [in Ukrainian].
5. Krasavchikov O.A. (1982). *Geneticheskaya model' garantijnogo obyazatel'stva. Kachestvo produktsii, standartizaciya i pravo*. [Genetic model of the warranty obligation. Product quality, standardization and law]. *Sb. dokladov Evropejskogo simpoziuma po yuridicheskoy otvetstvennosti za kachestvo produktsii. - Sat. reports of the European Symposium on Legal Product Liability* (pp. 51-58). Moscow, [in Russian].

- 6..Tolstoy YU.K, Sergeev A.P. (Eds.). (2002). *Grazhdanskoe pravo: uchebnik. [Civil law: textbook]. 4-e izd. , pererab. i dop. - 4th ed. , revised and additiona* Moscow: Velbi, [in Russian].
7. Golovko A.A. (1953). Dejstvie iskovoj davnosti v sovetskom grazhdanskom prave. [Action of limitation period in Soviet civil law]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Khar'kov. [in Russian].
8. Lebedeva.K.YU. (2003). Iskovaya davnost' v sisteme grazhdansko-pravovykh srokov. [Limitation of actions in the system of civil law terms]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Tomsk,. [in Russian].
9. Guyvan P.D. (2014)/ Teoretichni pitannya strokiv u privatnomu pravi: monografiya. [Theoretical questions of terms in private law: monograph]. Kharkiv: Pravo, [in Ukrainian].
10. Bedzhashe L.K. (2004) Institut iskovoj davnosti v mekhanizme prinuditel'noj zashchity sub"ektivnykh grazhdanskikh prav. [Institute of Limitation of Actions in the Mechanism of Compulsory Protection of Subjective Civil Rights]. Candidate's thesis. Krasnodar, [in Russian].
11. Bakhchisarajcev H.E. (1963). Pravila o garantijnykh srokakh i povyshenie kachestva promyshlennoj produkcii. [Rules on warranty periods and improving the quality of industrial products]. *Sovetskoe gosudarstvo i pravo. - Soviet state and law*, 1, 114-118. [in Russian].
12. Sadikov O. (2004). Garantijnye obyazatel'stva v grazhdanskom prave. [Warranty obligations in civil law]. *Khozyajstvo i pravo - Economy and law*, 9, 31-41. [in Russian].
13. Zhgunova A.V. (1971). Sroki v sovetskom grazhdanskom prave. [Terms in Soviet civil law]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Sverdlovsk, [in Russian].
14. Rapoport YA.I. (1959). Davnostnye sroki v obyazatel'stvakh po gruzovym zheleznodorozhnym perevozкам. [Prescription periods in obligations for freight rail transportation]. Khar'kov, [in Russian].